

बागमती प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालयको सहयोगमा "घ्याङलेख गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम"

प्रतिवेदन २०८२

प्रतिवेदक :
घ्याङलेख गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा
हायुटार, सिन्धुली
बागमती प्रदेश, नेपाल

पेश गरिएको निकाय :
बागमती प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
शिक्षा विकास निर्देशनालय
हेटौंडा, मकवानपुर
बागमती प्रदेश, नेपाल

1. परिचय र सन्दर्भ

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा पालिका घोषणा कार्यक्रम सवै पालिकाको नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यवहारमा उतारी शिक्षामा सबैको सहज एवम् समतामूलक पहुँच र निरन्तरता सुनिश्चित गर्न,

सम्पूर्ण नागरिकले आधारभूत शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने (४-१३) बर्ष पुरा नभएका बालबालिकाहरुलाई शैक्षिक संस्थामा भर्ना गरी नियमित अध्ययन र आधारभूत तहको शिक्षा संवैधानिक हक र अधिकारलाई सुनिश्चित गराउने गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ अन्तर्गत यस पालिकाले शिक्षा बिकास निर्देशनालायमा २०८१।९।७ गते पालिका स्तरीय रु २५ लाख बराबरको रकमा दुई पक्षिय सम्झौता गरी सो सम्झौता बमोजिम ७० प्रतिशतको कार्य तत्काल गरि बाँकी काम समेत क्रमश गरिएकोछ ।

2. प्रमुख कार्यक्रम/क्रियाकलाप –

खर्च खण्डित – घ्याडलेख गाउँपालिका भित्रका अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणाका लागि छलफल तथा बैठक देहाय अनुसार गरियो ।

- ❖ मिति २०८२।१।२३ गते विहान ८ वजे -पालिका स्तरीय शिक्षा समिति र शाखागत कार्मचारी बिच छलफल र कार्ययोजना निर्माण गरी जेठ २० सम्म कार्य सम्पन्न गर्ने योजना र गणकलाइ वढीमा रु १२००/- भुक्तानी दिने निर्णय।
 - ❖ मिति २०८२।१।२३ गते -पालिका स्तरीय कार्यपालिका,वडा सचिवहरु साथै विद्यालय प्र अ संग छलफल र कार्ययोजना निर्माण ।
 - ❖ मिति २०८२।२।०८ गते – शिक्षा समितिमा अनिवार्य निशुल्क शिक्षा पालिका घोषणा कार्यक्रम समिक्षा ३७ जना बालबालिका विद्यालय बाहिरा तथ्याङ्क,अनुगमन समिति गठनका र सुविधा निर्धारण ।
 - ❖ मिति २०८२।२।०८ गते - प्र अ संग छलफल समिक्षा ।
- ❑ खर्च खण्डिकृत – घ्याडलेख गाउँपालिका अन्तर्गत बागमती प्रदेश सरकारबाट अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान तर्फ रु 25,00,000/- अक्षेरूपी पच्चीस लाख मात्र वजेत प्राप्त भएकोमा मिति २०८२।०१।०९ को टिप्पणी आदेश (अध्यक्षस्तर) निर्णयानुसार खण्डिकृत तपशिल अनुसार गरियो ।

तपशिल-

[illegible]

संयोजित कार्यक्रम (ECD) को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च	35	6000	210000	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम 3 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च	5	95000	475000	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम 20 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च	20	4000	80000	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम 5 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च, संयोजित कार्यक्रम 5 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च (संयोजित कार्यक्रम 5 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च)	5	40000	200000	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम 5 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च	5	10000	50000	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम 1 को लागू गर्ने स्थानहरूको लागि अनुमानित खर्च	1	102500	102500	संयोजित
संयोजित कार्यक्रम			2500000	

कार्ययोजना- अनिवार्य निशुल्क शिक्षा घोषणाको लागि देहायको कार्ययोजना बनायो ।

विवरण	समय सीमा	कैफियत
पालिकामा छलफल	वैशाख-२३	
वडागत पहिलो छलफल	बैशाख – २५	वडा पालिका/वडा शिक्षा समिति सहित
तथ्याङ्क संकलन सामग्री वितरण सहित टोल बाँडफाँड	वैशाख –२५	वडा
प्रचार प्रसार सहित घरदैलो भर्ना अभियान सर्वेक्षकबाट	बैशाख २६-२७	विद्यालय
सिकाइ केन्द्रबाट तथ्याङ्क विश्लेषण र एकीकरण	बैशाख – २८	सिकाइ केन्द्र
विद्यालय बाहिरको बालबालिकाको आवश्यकता पहिचान-स्टेशनरी,सहायता सामग्री र कक्षा कोठा व्यवस्थान	वैशाख – २९	वडा पालिका
तालिम/सामग्री वितरण - मन्टेश्वरी	जेठ ११ भित्र	पालिका
सामग्री वितरण सहित भर्ना	जेठ १-३ भित्र	पालिका/विद्यालय
अन्तिम भेला वडा अनिवार्य निशुल्क शिक्षा घोषणा	जेठ १० भित्र	वडा/पालिका
वडा अ.तथा.नि.शिक्षा भएको प्रतिवेदन र प्रमाणिकरण	जेठ ११ देखि १७ सम्म	सबै सरोकार
नपुग वजेट माग	जेठ मसान्त	पालिका
पालिका अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा र स्तरीकरण	जेठ -२० गते सम्म	पालिका र EDD.

- प्रागति- तथ्याङ्क संकलनका लागि वडाबाट विद्यालयगत वडा र वडाको स्थान भूगोल छनौट गरी विद्यालयले प्रचारप्रसार र गणकले तथ्याङ्क संकलन गर्दा देहाय अनुसार (४-१३) बर्ष पुरा नभएका बालबालिकाहरुलाई शैक्षिक संस्थामा भर्ना नगरी विद्यालय बाहिरा रहेको पाइयो ।मिति २०८२।१।२३ गते जनप्रतिनिधि,कर्मचारी,समिति,वुद्धिजीवी,समाजसेवी,क्लवलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको महत्वबारे समुदायलाई जानकारी गराउन विभिन्न सञ्चार माध्यमको प्रयोग व्यापक रुपमा गर्ने योजना बनाउने क्रममा माइकिङ, पर्चा, पम्प्लेट, फोटोकपी पर्चा,रेडियो/टीभी, सामाजिक सञ्जाल परिवेश अनुकूल गरी सबैलाई आधारभूत तहको अनिवार्य र निशुल्क

शिक्षाको संवैधानिक र मानव अधिकारलाई सतप्रतिशत उपयोग गर्ने यदि कोहि कसैले यस मर्म विपरित (जटिलखालको विरामी र रोगी वाहेक) गर्ने/गराएको पाएमा हस्तक्षेपकारी भूमिकामा सामुहिक प्रतिवद्धत प्रथम बैठकले निर्णय समेत गरियो ।

कार्यप्रगति – वडाहरु अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा देहाय अनुसार भयो ।

वडाहरु	घोषणा गरिएको मिति	कैफियत
वडा नं १	२०८२।३।१४	
वडा नं २	२०८२।३।१६	
वडा नं ३	२०८२।३।१३	
वडा नं ४	२०८२।३।२०	
वडा नं ५	२०८२।३।१६	

□ तपशिल- दण्ड तथा जरिवाना

- पहिलो पटक सम्झाउने वुझाउने ।
- पहिलो विकल्पमा अटेर गरे सामाजिक सुरक्षा लगायत घटना दर्ताकोक्रममा निस्सा थप योग्यतामा समावेश गर्ने ।
- प्रहरी प्रशासनबाट सहयोगको लागि लेखि पठाउने ।
- वडाबाट कालोसूचीमा नाम सार्वजनिक गरी आवश्यक प्रक्रियाको लागि सम्बन्धित निकाय/अर्ध न्यायिक तथा न्यायिक निकायमा लेखि पठाउने लगायत ।
- विद्याल बाहिरा रहेको विवरण-

वडा	विद्यालय बाहिराको बालबालिका-जनामा
१	१
२	८
३	१५
४	६
५	९
जम्मा	३९ जना

विद्यालय नगएकालाई विद्यालयमा भर्ना कार्यमा निरन्तरता दिइ देहाय अनुसार वडा घोषण कार्यक्रम तय गर्दै वडा घोषणा गरियो भने केटाकेटीलाई दिने सामग्रीको सूची वनाइयो ।

- लक्षित समुह तर्फ – यसमा विद्यालय बाहिरा रहेको वडा तथा सिकाइ केन्द्रको प्रतिवेदनमा उल्लेखित विद्यार्थी नामवली राखिएको छ ।

क्र.स.	विद्यार्थी नाम	वर्ष	ठेगाना	भर्ना भएका विद्यालय	कैफियत
१	सरिता नेपाली	८	घ्याङ्लेख- ५		
२	युवराज वाइवा	११	घ्याङ्लेख- ५		
३	म्हेन्दो माया वाइवा	८	घ्याङ्लेख- ५		
४	सूजन धोड	४	घ्याङ्लेख- ५		
५	लाल व धोङ्ग	१३	घ्याङ्लेख- ५		

६	संगीता मुक्तान	१३	घ्याइलेख- ५		
७	रिता घिसिङ्ग	६	घ्याइलेख- ५		
८	दुधराज योजन	५	घ्याइलेख- ५		
९	संगीता मुक्तान -क	५	घ्याइलेख- ५		
१०	आशा मोक्तान	१०	घ्याइलेख- ४		
११	आशिश मोक्तान	५	घ्याइलेख- ४		
१२	दुधराज वाइवा	१३	घ्याइलेख- ४		
१३	प्रशान्त थिङ्ग	१३	घ्याइलेख- ४		
१४	सुप्रिया श्रेष्ठ	९	घ्याइलेख- ४		
१५	सुनिमा घलान	५	घ्याइलेख- ४		
१६	मञ्जु श्रेष्ठ	४	घ्याइलेख- ३		
१७	लाल व श्रेष्ठ	१३	घ्याइलेख- ३		
१८	राजु वाइवा	११	घ्याइलेख- ३		
१९	विश्वास वाइवा	५	घ्याइलेख- ३		
२०	रुपेश धोङ्ग	७	घ्याइलेख- ३		
२१	दुधराज थिङ्ग	९	घ्याइलेख- ३		
२२	जेसून वम्जन	७	घ्याइलेख- ३		
२३	सोनु बम्जन	१२	घ्याइलेख- ३		
२४	प्रियांक थिङ्ग	१२	घ्याइलेख- ३		
२५	अनिश धोङ्ग	१३	घ्याइलेख- ३		
२६	आयूस बल	१२	घ्याइलेख- ३		
२७	अप्सरा वि क	१०	घ्याइलेख- ३		
२८	सुजिता का.मि.	१३	घ्याइलेख- ३		
२९	अरुणीमा घोले	१३	घ्याइलेख- ३		
३०	रेमन घोले	९	घ्याइलेख- ३		
३१	सिर्जना वाइवा	११	घ्याइलेख- १		
३२	सालोम बज्यू	५	घ्याइलेख- २		
३३	स्यानी स्याङ्गतान	१०	घ्याइलेख- २		
३४	सानुमाया बल	७	घ्याइलेख- २		

- सवै विद्यालय बाहिराको विद्यार्थी तर्फ- सवै विद्यालय बाहिराको ३९ जना विद्यार्थीहरुलाई देहायको सामान वितरण गरियो ।

३५	सुदिप स्याङ्गतान	७	घ्याङ्लेख- २		
३६	प्रयुश स्याङ्गतान	४	घ्याङ्लेख- २		
३७	सुप्रिया वाइवा	८	घ्याङ्लेख- २		
३८	सुजन योज्जन	१२	घ्याङ्लेख- २		
३९	जसमान योज्जन	१०	घ्याङ्लेख- २		

घ्याङ्लेख गाउँपालिका										
वडागत विद्यालय वहिरा रहेका बालबालिकाको आवश्यकता पहिचान गरी स्टेशनरी सहायता										
विवरण	इकाइ	वितरण गरिने परिणाम	विद्यार्थी सं					जम्मा विद्यार्थी सं	आवश्यक जम्मा	कैफियत
			वडा १	वडा २	वडा ३	वडा ४	वडा ५			
कापी ठूलो	दर्जन	६	१	७	१५	६	९	३८	२२८	
कापी सानो	दर्जन	६	१	७	१५	६	९	३८	२२८	
पेन्सिल	बट्टा	६	१	७	१५	६	९	३८	२२८	
इरेजर	दर्जन	२	१	७	१५	६	९	३८	७६	
सार्पनर	दर्जन	१	१	७	१५	६	९	३८	३८	
जोमेट्रिक बक्स	वटा	१	१	७	१५	६	९	३८	३८	
झोला	वटा	१	१	७	१५	६	९	३८	३८	
डटपेन	दर्जन	२	१	७	१५	६	९	३८	७६	
थान पाइट कपडा	मि	४	१	७	१५	६	९	३८	१५२	
थान सट कपडा	मि	४	१	७	१५	६	९	३८	१५२	
ह्याक सुट र टि सर्ट	सेट	१	१	७	१५	६	९	३८	३८	

- सवै विद्यालय तर्फ- सवै विद्यालयमा देहायको सामान वितरण गरियो ।

[illegible]

❖ उमेरगत विद्यार्थीहरू- ३९ जना विद्यालय बाहिरका विद्यार्थी मध्ये देहाय अनुसार उमेर समूहका पायौ ।

અનાવરણનું નામ			
અનાવરણના શીર્ષકમાં સમાવેશ થતાં વસ્તુઓની વિગતો			
સંખ્યા	વર્ણન	પ્રમાણ	નોંધ
૧	અનાવરણની કિંમત		
૨	અનાવરણની જાડાઈ		
૩	અનાવરણની લંબાઈ		
૪	અનાવરણની પહોળાઈ		
૫	અનાવરણની ઝાડાઈ		
૬	અનાવરણની રંગ		
૭	અનાવરણની સાલ		
૮	અનાવરણની ઉંમર		
૯	અનાવરણની સ્થિતિ		
૧૦	અનાવરણની માર્કેટ		
૧૧	અનાવરણની ગુણવત્તા		
૧૨	અનાવરણની સલામતી		
૧૩	અનાવરણની અન્ય વિગતો		
જામીન		૩૯	

❖ गणकहरु – पालिका भरी विद्यालय बाहिरा रहेका लक्षित बालबालिकाको विवरण तयार गर्ने देहायको गणकहरु वडा शिक्षा समिति साथै वडा समितिबाट तोक्ने निर्णय गरियो ।

क्र.स.	गणकको नाम,थर	वडा
1	नारायण कुमार कर्मचार्य	5
2	हरीमाया लो	5
3	एक कुमार सिजाली	5
4	रमित आले	5
5	सोमा बल	5
6	राम कुमार लो	5

7	विनिता कुुडुडरुी शुुरेष्ठ	5
8	अडुत घुले	5
9	झडुकु डुडरु आले	5
10	खेल कुुडरु शुुरेष्ठ	5
11	डुडेश ऑडुडुडरु	5
12	अशुक शुुरेष्ठ	5
13	वडुषुणु कुुडरु सुडरुडुतुडन	3
14	शडुडरुलरु कुुडरुी लरुडरु	3
15	सुनुतरु थरुडरु	3
16	डूल कुुडरु सुनुवरु	3
17	नरुनी डरुडरु थडुङुग	3
18	गंगररुऑ डुलन	3
19	सुवरुणरुडरु तरुडरुडुङुग	3
20	ररुऑ कुुडरु सुडरुडुतुडन	1
21	गुणरु डरुडरु शुुरेष्ठ	1
22	ऐशुवरुी डडुऑऑन	1
23	रुशेन कुुडरु वरु क	1
24	सडुडुऑनरु कुुडरुी डुलन	1
25	गुण डरुडरु डरुखरुन	1
26	नवीन कुुडरु सुनुवरु	1
27	रडुडेश हररु अधरुकरुी	1
28	ऑकुरु वडरुडरु लु	4
29	सरुऑ कुुडरु धुु	4
30	तुऑ डुडरुडरु डुऑकुतुडन	4
31	कुडुल डरुडरु डुरी	4
32	गुऑऑऑ डरुडरु घुले	4
33	डूल ऑनुदुरी डरुडुवरु	4
34	सुडुती शुुरेष्ठ	4
35	ररुड आशरुस शुुरेष्ठ	4
36	सरुगरु थडुङुग	4
37	सनरुसरु घुले	4
38	धनलरुल डरुडुवरु	4

39	बल बहादुर स्याङ्तान	2
40	सिसम च्मीमगर	2
41	तेज बहादुर लो	2
42	इन्द्रमणी सुन्वार	2
43	चन्द्र कुमार थामी	2
44	इन्द्र बहादुर प्रसाई	2
45	दावाङ्ग दोर्जे ठोकर	2

❖ वैकल्पिक र वडालाइ कार्य विभाजन-

घ्याडलेख गाउँपालिकामा यस वर्ष अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा वडा सहित पालिका घोषणा गर्ने प्रयोजनका लागि एकमुष्ट बढीमा ४०,०००।० अक्षरूपी चालीस हजारको खर्च सीमामा रहि वडास्तरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा तपशिलमा उल्लेखित कार्यक्रम शिक्षा समितिको मिति २०८२।१।२३ गतेको निर्णयानुसार कार्ययोजनामा तोकिएको जिम्मेवार तथा दायित्व मिति २०८२।०१।१७ गते भित्र सम्पन्न गर्ने/गराउने गरी कार्यादेश दिएको

तपसिल-

- ☐ वडा शिक्षा समिति सहित वडा समितिको बैठक/अभिमुखिकरण माफेत अ.तथा.नि.शि.को प्रचार-प्रसार,
 - ☐ वडामा सेवाग्राही सहित सवैलाई अ.तथा.नि.शि.साक्षरता/ प्रचारप्रसार,
 - ☐ वडामा परिवेश अनुकूल अ.तथा.नि.शि.ब्यानर,
 - ☐ तथ्याङ्क संकलनका लागि सुपरीवेक्षक पालिकामा सिफारिस,
 - ☐ कक्षा ३ सम्मका लागि बालमैत्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सामग्री सिफारिस,
 - ☐ विद्यालय बाहिरा रहेको बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्री सिफारिस-झोला,स्टेशनरी,पोषाक तथा अन्य,
 - ☐ अनुगमन सहित वडा अ.तथा.नि.शि.घोषणा तथा प्रमाणीकरण,
 - ☐ विविध - मसलन्द _
- ❖ सामुदायिक सिकाइ केन्द्र- तपशिलका पालिका भित्रका सामुदायिक सिकाइ केन्द्रबाट गणक र विद्यालयको प्रतिवेदन तथ्याङ्क,बील भर्पाई एकीकरण र प्रतिवेदन वडा र पालिकामा पेश ।

तपसिल-

क्रस	नाम	परिचालिका	कैफियत
१	शान्तेश्वरी सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	सरिता कृ.श्रेष्ठ	वडा-५
२	नेत्रकाली सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	अन्नजली वल	वडा-४
३	तामाजोर सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	फरिस्ता लक्ष्मी सुन्वार	वडा-३
४	बस्तिपुर सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	-	रिक्त

५	अमले साम्दायिक सिकाई केन्द्र	सविना घिमिरे	वडा-१
---	------------------------------	--------------	-------

अनुगमन टोली- यसका लागि देहाय अनुसार वडागत टोली गठन र परिचाल सहित थप २ जना विद्यालय बाहिराको विद्यार्थी फेला पारेको – वडा नं २ र ३ मा साथै अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा पालिका घोषणाकाको लागि आफ्नो वडा भित्रका विद्यालय बाहिरा रहेका बालबालिकाको घर गाउँ साथै वडाको कार्यप्रगति, बालबालिका विद्यालयमा भर्ना तथा अद्यावधिक सुनिश्चितताको अनुगमन गर्न भौगोलिक बिकटतालाई मध्यनजर गरी नियमानुसार दैनिक यातायात खर्च दैनिक रु ५००/- र खाना तथा खाजा दैनिक रु ५००/- गरी दैनिक एकमुष्ट रु रु १०००/- अनुगमनमा खटिएकालाई उपलब्ध गराउने गरी तपशिलका वडामा तपशिल अनुसार शिक्षा समितिको पदाधिकारी र कर्मचारीलाई खटाउने ।

तपसिल-

शिक्षा समितिको पदाधिकारीहरु	खटाएको स्थान	कैफियत
❖ जगत बहादुर भोलन ❖ शंकरमान घलान ❖ दाताराम प्याकुरेल	५ वटा वडामा	वढीमा २ दिन
❖ रोशन भोलन ❖ दावाङ्ग दोर्जे ठोकर ❖ दिव्यवरञ्जन यादव ❖ सङ्गीता लुङ्गेली	२ नं वडामा	वढीमा २ दिन
❖ ज्ञान बहादुर सिजाली ❖ रमा कुमारी र्याङ्मी ❖ मधुसुदन सापकोटा ❖ वसन्त नारायण वाइवा	वडा नं ५,	वढीमा २ दिन
❖ सोम बहादुर भोलन ❖ जनक स्याङ्तान ❖ नविन सुनुवार ❖ युनिस स्याङ्तान	वडा नं १	वढीमा २ दिन
❖ अमृत वाइवा ❖ अबिन्द्र कुमार थिङ ❖ सुमित्रा थापा ❖ शुनिसा घोले	वडा नं ४	वढीमा २ दिन
❖ निश्चल सुनुवार ❖ गंगराज भोलन ❖ सुरेन्द्र कुमार स्याङ्तान ❖ नानीमाया थिङ	वडा नं ३	वढीमा २ दिन

३. मुख्य उपलब्धिहरू

- ❖ संवैधानिक हकको सुनिश्चितता: नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने मौलिक हकलाई व्यवहारमा उतार्न पालिका सफल भएको छ। यसले शिक्षामा सबै नागरिकको सहज एवं समतामूलक पहुँच र निरन्तरता सुनिश्चित गरेको छ।
- ❖ विद्यालय भर्ना अभियान: ४ देखि १३ वर्ष उमेर समूहको बालबालिकाहरूलाई शैक्षिक संस्थामा भर्ना गरी नियमित अध्ययन गराउने वातावरण सिर्जना गरिएको छ। तथ्याङ्क संकलन र घरदैलो अभियानमार्फत विद्यालयबाहिर रहेका ३९ जना बालबालिकालाई पहिचान गरी उनीहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गराउने कार्य जारी छ।
- ❖ कार्यक्रम कार्यान्वयन र बजेट व्यवस्थापन: शिक्षा विकास निर्देशनालयसँग २५ लाख रुपैयाँको दुईपक्षीय सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको छ। बजेटको ७० प्रतिशत कार्य तत्काल सम्पन्न गरिएको छ र बाँकी कार्य क्रमिक रूपमा भइरहेको छ।
- ❖ कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयन: अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा घोषणाका लागि स्पष्ट कार्ययोजना बनाई सोहीबमोजिम विभिन्न चरणका कार्यक्रमहरू (पालिका तथा वडास्तरीय छलफल, तथ्याङ्क संकलन, प्रचारप्रसार, घरदैलो अभियान, तालिम, सामग्री वितरण, भर्ना) सफलतापूर्वक सम्पन्न गरिएका छन्।
- ❖ वडास्तरीय घोषणा: गाउँपालिकाका सबै वडाहरू (वडा नं. १, २, ३, ४ र ५) ले तोकिएको मितिमा भन्दा फरक समयमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरिसकेका छन्। यसले कार्यक्रमको प्रभावकारितालाई वडा तहसम्म पुर्याएको देखाउँछ।
- ❖ दण्ड तथा जरिवानाको व्यवस्था: अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको मर्मविपरीत काम गर्ने व्यक्तिलाई सम्झाउने, सामाजिक सुरक्षा लगायतका सेवाहरूमा निस्सा थप योग्यतामा समावेश गर्ने, प्रहरी प्रशासनको सहयोग लिने र कालोसूचीमा नाम सार्वजनिक गर्ने जस्ता दण्ड तथा जरिवानाको व्यवस्था गरी शैक्षिक वातावरणलाई थप सुदृढ बनाइएको छ।
- ❖ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको परिचालन: शान्तेश्वरी, नेत्रकाली, तामाजोर र अमले सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरूलाई गणक तथा विद्यालयबाट प्राप्त तथ्याङ्क र प्रतिवेदन एकीकरण गर्न परिचालन गरिएको छ, जसले तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याएको छ।
- ❖ अनुगमन र अनुगमन टोलीको गठन: कार्यक्रमको प्रभावकारिताका लागि शिक्षा समितिका पदाधिकारी र कर्मचारी सम्मिलित वडास्तरीय अनुगमन टोली गठन गरी विद्यालयबाहिरका बालबालिकाको भर्ना तथा अद्यावधिक सुनिश्चितताको अनुगमन गरिएको छ। अनुगमनका क्रममा थप २ जना विद्यालयबाहिरका विद्यार्थी फेला पारिएको छ।

४. खर्चको विवरण -

- ❖ **विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाको व्यवस्थापन:** तथ्याङ्क संकलनले अझै पनि ३९ जना बालबालिका विद्यालयबाहिर रहेको देखाउँछ। यी बालबालिकालाई विद्यालयमा नियमित गराउनु र उनीहरूको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नु एउटा प्रमुख चुनौती हो। उनीहरूलाई आकर्षित गर्न र विद्यालयमा टिकाइराख्न थप प्रोत्साहन र विशेष कार्यक्रम आवश्यक हुन सक्छ।
- ❖ **भौगोलिक विकटता:** अनुगमन टोलीको विवरणमा भौगोलिक विकटताको उल्लेख छ। दुर्गम क्षेत्रमा रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयसम्म पुर्याउनु र उनीहरूको नियमित उपस्थितिको सुनिश्चितता गर्नु कठिन कार्य हो। यसका लागि यातायातको सुविधा, आवासीय विद्यालय वा वैकल्पिक सिकाइ केन्द्रहरूको आवश्यकता पर्न सक्छ।
- ❖ **दण्ड तथा जरिवानाको प्रभावकारिता:** विद्यालय नपठाउने अभिभावकलाई पहिलो पटक सम्झाउने, सामाजिक सुरक्षा र घटना दर्तामा समस्या ल्याउने, प्रहरी प्रशासनको सहयोग लिने र कालोसूचीमा नाम सावैजनिक गर्ने जस्ता व्यवस्थाहरू गरिएका छन्। तर, यी दण्ड तथा जरिवानाका प्रावधानहरू कतिको प्रभावकारी हुन्छन् र समाजमा यसको कस्तो असर पर्छ भन्ने कुरा एउटा चुनौती हो। यसले अभिभावकलाई शिक्षाप्रति सकारात्मक बनाउनुको सट्टा नकारात्मक प्रभाव पार्न सक्ने सम्भावना पनि रहन्छ।
- ❖ **शिक्षण सामग्री र कक्षाकोठा व्यवस्थापन:** कार्ययोजनामा 'विद्यालय बाहिरको बालबालिकाको आवश्यकता पहिचान-स्टेशनरी, सहायता सामग्री र कक्षा कोठा व्यवस्थापन' तथा 'कक्षा ३ सम्मका लागि बालमैत्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सामग्री सिफारिस' उल्लेख छ। यी सामग्रीहरूको पर्याप्त उपलब्धता र गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु तथा बालमैत्री वातावरण बनाउनु एउटा चुनौती हो, विशेष गरी सीमित बजेटमा।
- ❖ **बजेटको सीमा र अपर्याप्तता:** बागमती प्रदेश सरकारबाट प्राप्त २५ लाख रुपैयाँको बजेटमा पालिकास्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपरेको छ। कार्ययोजनामा 'नपुग बजेट माग' भन्ने बुँदाले पनि बजेटको अपर्याप्तताको संकेत गर्छ। लक्ष्य पूरा गर्न र कार्यक्रमलाई दिगो बनाउन थप वित्तीय स्रोतको आवश्यकता पर्न सक्छ।
- ❖ **स्थानीय सरोकारवालाको पूर्ण सहभागिता:** कार्यक्रमको सफलताका लागि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, समिति, बुद्धिजीवी, समाजसेवी, क्लब लगायत सबै सरोकारवालाहरूको सक्रिय र निरन्तर सहभागिता आवश्यक हुन्छ। सबैको अपनत्व र सहयोग सुनिश्चित गर्नु सधैं चुनौतीपूर्ण हुन्छ।
- ❖ **गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता:** बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गराउनु मात्र पर्याप्त हुँदैन, उनीहरूले गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गरुन् भन्ने सुनिश्चित गर्नु पनि महत्वपूर्ण चुनौती हो। यसका लागि दक्ष शिक्षक, उपयुक्त पाठ्यक्रम र सिकाइ वातावरणको आवश्यकता पर्छ।
- ❖ **तथ्याङ्कको निरन्तर अद्यावधिक:** विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको तथ्याङ्क निरन्तर अद्यावधिक गरिरहनु पर्ने हुन्छ। बसाइँसराइ, नयाँ जन्म वा अन्य कारणले यो संख्या परिवर्तन हुन सक्छ, जसलाई ह्याक गर्नु र व्यवस्थापन गर्नु गाह्रो हुन सक्छ।

६. थप प्रभावकारी बनाउन गर्नुपर्ने कार्यहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी, समावेशी र दिगो बनाउन घ्याडलेख गाउँपालिकाले स्थानिक यथार्थ र सामाजिक संरचनालाई केन्द्रमा राखी दीर्घकालीन रणनीति अवलम्बन गर्न आवश्यक छ।

- कानुनी तथा नीतिगत सुधार: आवश्यक कानून तथा नीतिमा समसामयिक सुधार तिर्न हैसियत भएकाले अतिरिक्त कक्षाबाट अतिरिक्त सिकाइमा जोडिनु पर्ने।
- शिक्षकको क्षमता विकास: शिक्षक तालिमको गुणस्तर सुधार, दुर्गम क्षेत्रमा शिक्षक प्रोत्साहन, सहपाटी कक्षा अवलोकन साथै पुनर्ताजगी तालिमले दुविधा अन्त्य हुन्छ।
- भौतिक पूर्वाधारको विकास: आवश्यकता अनुसार विद्यालय भवन, फर्निचर, कक्षाकोठा, शौचालय, खानेपानीको व्यवस्थाका लागि वडा, पालिका सवैले केन्द्रित भइ क्रमिक कार्यारम्भ गर्नाले थप यस्ता समस्या समधान हुन्छ।
- शैक्षिक सामग्रीको उपलब्धता: सबै विद्यार्थीलाई समयमै गुणस्तरीय शैक्षिक सामग्री उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरी आवधिक त्रैमासिकगत तथा अर्धवार्षिक पुनरावलोकन सहित व्यवस्थापन गर्ने।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार: प्रभावकारी अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन विद्यार्थी/ शिक्षक हाजिरी साथै कक्षा अवलोकन सहित प्रविधिमैत्री बनाउने।
- स्थानीय सरकारको सशक्तिकरण: शिक्षामा स्थानीय सरकारको भूमिका र क्षमता अभिवृद्धि।
- सामुदायिक सहभागिता: अभिभावक र समुदायको सक्रिय सहभागिता बढाउन प्रोत्साहन।
- गरिबी निवारण: परिवारको आर्थिक अवस्था सुधारका लागि शिक्षासँग सम्बन्धित अन्य कार्यक्रमको समन्वय। जस्तै - पोशाक, खाजा, स्टेसनरी
- प्रविधिको प्रयोग: शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको अधिकतम उपयोग।
- विशेष आवश्यकता भएका विद्यार्थीका लागि विशेष व्यवस्था: अपाङ्गता भएका तथा सीमान्तकृत बालबालिकाका लागि समावेशी शिक्षाको पूर्ण कार्यान्वयन।
- अभिभावक शिक्षा निरन्तरता कार्यक्रम सुरु गर्नु,
- विद्यालय छोड्ने बालबालिका पहिचानका लागि त्रैमासिक पुनः सर्भेक्षण, दिगोपनामा हाल पत्ता लगाएका विद्यालय बाहिराको बालबालिकासमेत Tracking गर्ने,
- विद्यार्थीहरुमा व्यवहारिक सिप तथा Soft Skill मा जोड साप्ताहिक कार्यक्रम Book Free day मनाउने,

७. निष्कर्ष

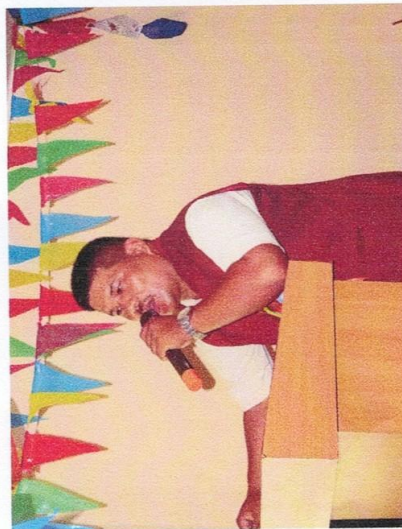
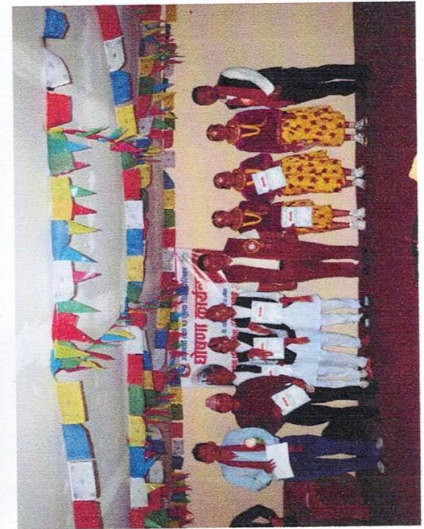
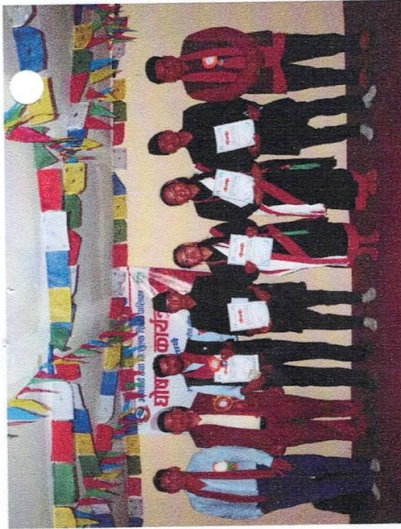
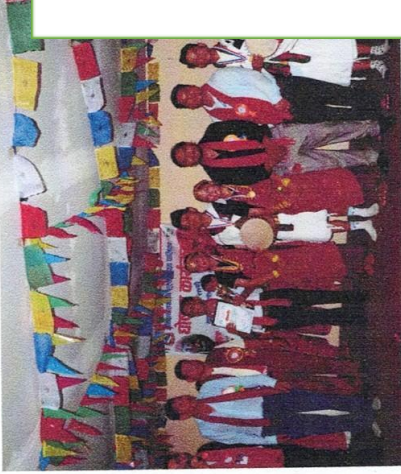
घ्याडलेख गाउँपालिकाले नेपालको संविधान, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५, नियमावली, २०७७, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषण सम्बन्धी अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ र शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा प्रदेश नीति अनुरूप शिक्षा अधिकारको कार्यान्वयन गर्न महत्वपूर्ण कदम चालेको छ। गाउँपालिका र शिक्षा विकास निर्देशनालयबीचको समझदारीपछि तयार पारिएको कार्ययोजना अनुसार अभिभावक शिक्षा, बालबालिका पुनः भर्ना, शिक्षक तालिम, शैक्षिक सामग्री वितरण, बालमैत्री कक्षा सुधार, विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाको समावेशीकरण, तथा अन्ततः सार्वजनिक शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क घोषणा कार्यक्रमसम्मका गतिविधिहरु प्रभावकारी रूपमा सम्पन्न गरिएका छन्। कार्यक्रमको सफलताका रूपमा विद्यालयबाहिर रहेका ३९ जना बालबालिकाको पुनः भर्ना, ४ देखि १३ वर्ष उमेर समूहका सबै बालबालिकाको विद्यालयमा समावेशीकरण, महिला समूह र समुदायको सहभागिता, शिक्षक क्षमतावृद्धि, तथा स्थानीय स्रोत परिचालन उल्लेखनीय छन्।

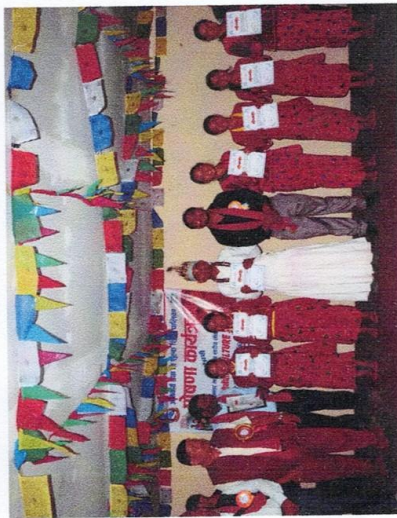
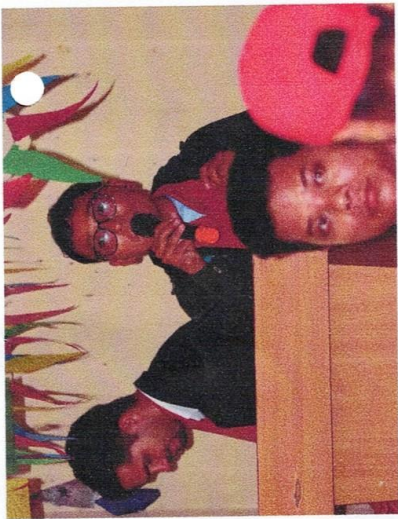
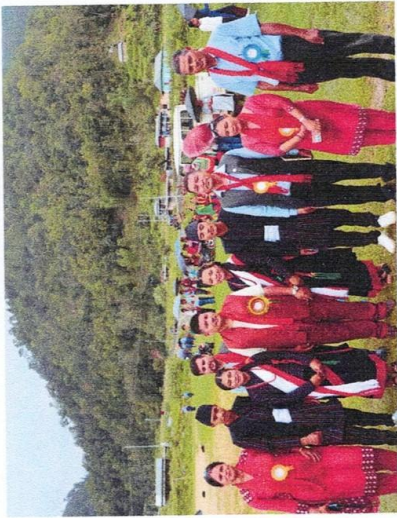
तर, विद्यालयमा नियमित उपस्थिति, शिक्षाको गुणस्तर, शिक्षकको निरन्तर व्यावसायिक विकास, अभिभावकको दीर्घकालीन संलग्नता, भाषा अवरोध, र स्थायी स्रोत अभाव जस्ता चुनौतीहरू अझै विद्यमान छन्। यी चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्न शिक्षा कोष स्थापनादेखि लिएर सामुदायिक सहकार्य, विद्यालय-आधारित जीवन-सीप कार्यक्रम, र स्थानीय भाषा तथा पोषण अनुकूल शिक्षण विधिहरू आवश्यक छन्। कार्यक्रमले शिक्षा अधिकारलाई केवल नीतिगत दस्तावेजमा सीमित नराखी व्यवहारमै कार्यान्वयन गर्ने आधार तयार पारेको छ। अब यो यात्रालाई निरन्तरता, गहिराइ, गुणस्तर र समावेशितासहित अघि बढाउन सबै तहका सरकारी, गैर-सरकारी तथा समुदायका पक्षहरूको सामूहिक उत्तरदायित्व अपरिहार्य छ। यसरी, घ्याङलेख गाउँपालिकाको यो पहलले नेपालको ग्रामीण तहमा शिक्षा अभियानलाई अभ्यासमा रुपान्तरण गर्ने एउटा प्रेरणादायी नमूना प्रस्तुत गरेको छ।

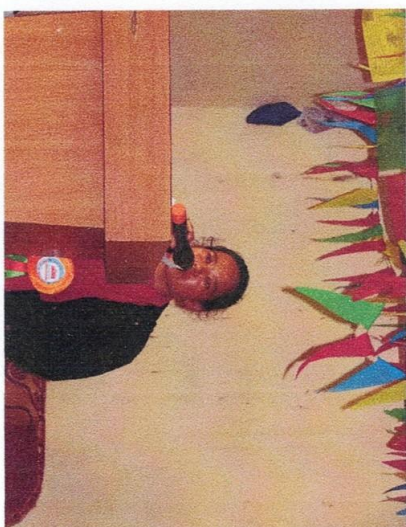
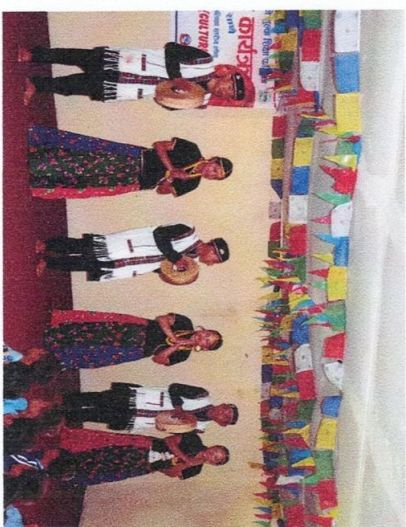
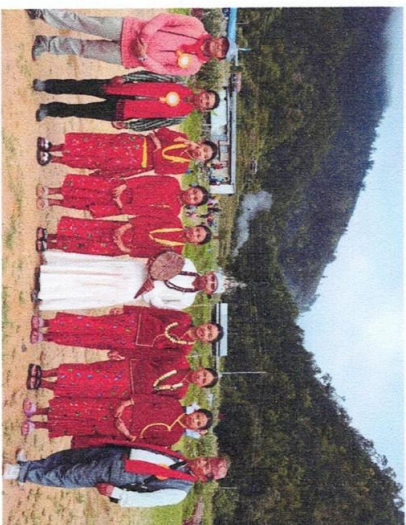
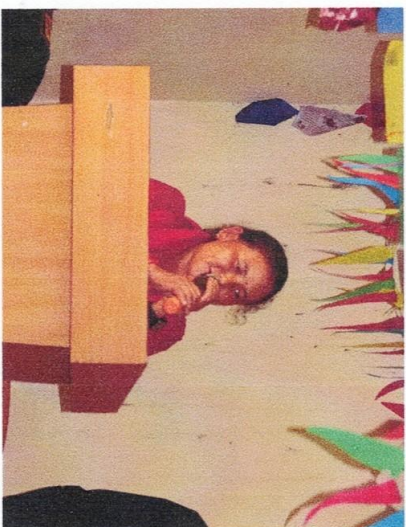
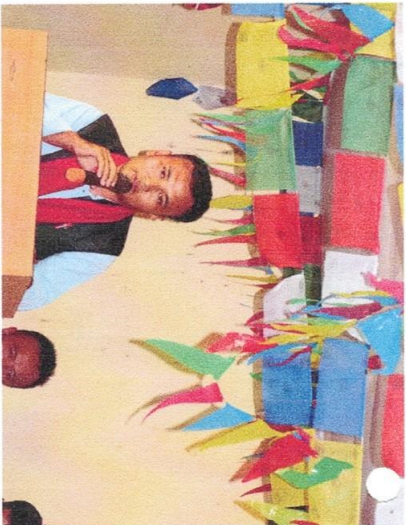
८. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणाका तस्बिरहरू /सन्दर्भहरू-

- ❖ संविधान,
- ❖ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५
- ❖ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा नियमावली, २०७७
- ❖ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषण सम्बन्धी अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१
- ❖ वडागत तथ्याङ्क र शाखागत तथ्याङ्क,

पालिका स्तरीय अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा झलक

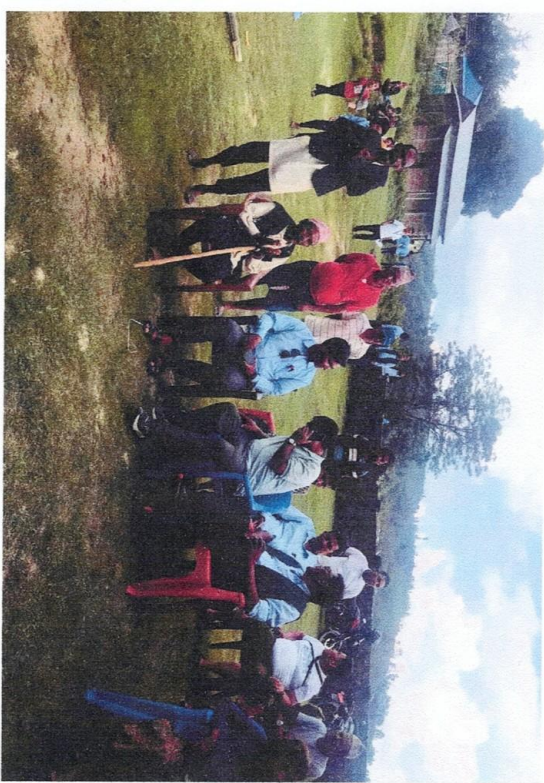

ସାମାଜିକ ସହଜକମ୍ପାନୀ ଲାଞ୍ଜି ମ-ପେସ୍ ନାଲିମ

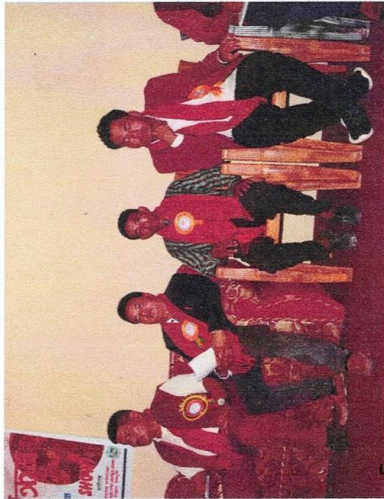
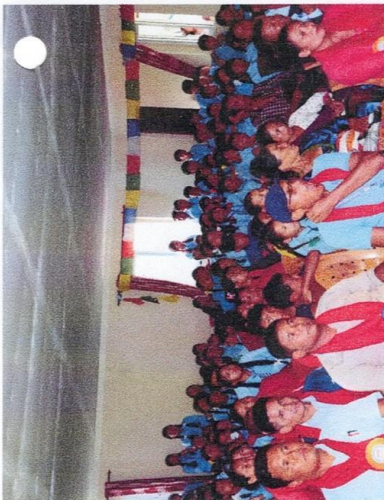

नाम	परिचालिका
गामुदायिक सिकार्ड केन्द्र	सरिता कु.श्रेष्ठ
गामुदायिक सिकार्ड केन्द्र	अन्जली बल
गामुदायिक सिकार्ड केन्द्र	फरिस्ता लक्ष्मी सुनुवार
गामुदायिक सिकार्ड केन्द्र	उर्मिला थामी
गामुदायिक सिकार्ड केन्द्र	सविना घिमिरे

पालिका स्तरीय अं. त्रि. ग्रं. द्वाेषणा कार्यन्तु

